

НОМО GENDER НА ИСТАНБУЛСКАТА КОНВЕНЦИЯ: ЛИБЕРАЛНИ ИДЕОЛОГЕМИ И ЕТИЧЕСКИ ДИЛЕМИ

БИСЕРА КОЛЕВА

Университет за национално и световно стопанство, София

biserakoleva@abv.bg

HOMO GENDER OF THE ISTANBUL CONVENTION: LIBERAL IDEOLOGIES AND ETHICAL DILEMMAS

BISERA KOLEVA

University of National and World Economy, Sofia

Abstract

The article is a critical analysis of the notion of gender and the gender theory as an unethical political ideology. The author's thesis is that the gender theory undermines the foundations of classical humanism and creates an amoral humanoid construct called Homo Gender. The latter has been defined as the least acceptable product of political social engineering.

Keywords: Istanbul Convention, Judith Butler, American Psychiatric Association, Sex, Gender, Gender theory, Gender dysphoria, SRY gene, minority terror, social engineering

*Конвенцията брани жените, както Комунистическият манифест
работническата класа*

Д-р Николай Михайлов [1]

Подписаната в Истанбул в 2011 г. *Конвенция на СЕ за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие* (ИК) предизвика у нас неочаквано дълбок публичен разлом и се превърна в идейна и ценностна барикада. От едната ѝ страна се наредиха защитниците – около 300 души, повечето университетски преподаватели. С малки изключения те не излязоха със собствени позиции, а подписаха групово и ударно една обща декларация, чийто текст наслагва тегавото впечатление за сух и

бездушен чиновнически формуляр. Не е ли обаче странно тъй фундаментално важен етически проблем като „защитата на жените от насилие” да не заслужи личния ангажимент и малко отделено време от страна на въпросните интелектуалци? Реторичен въпрос – особено когато един от подписалите „за” ИК – иначе авторитетен и уважаван професор – призна, че изобщо не е чел конвенцията, а за огромния съпроводителен доклад към нея дори не беше и чувал [2]. Според мен това не е изолиран случай. Към такъв извод ме навеждат още две обстоятелства: първо, след началната залпова офанзива повечето защитници на ИК също така вкупом забравиха за нея. По-куриозно е второто – че у нас ИК – левичарска до мозъка на костите, както ще се опитам да покажа, беше подкрепена от хора, идейно-политически самоопределящи се като „десни”. Единственото смислено обяснение, което ми идва наум, е, че те просто не са я чели.

От другата страна на барикадата се изправи огромното мнозинство български граждани, у което ИК взриви вулкан от възмущение и неподправени страхове за бъдещето на човешкия род, ако не дай боже бъде реализирана. То бе подкрепено от множество интелектуалци, университетски преподаватели, хора на духа. Те излязоха с лични становища и за разлика от защитниците поддържат и досега жив критичния си патос [3]. Това едва ли се дължи на повече свободно време, нито на самоцелен полемичен хъс. Според мен просветеният здрав разум съзря в ИК стряскаща разума и морала кодификация на един безразсъден политически проект, съсредоточен около промотиране на някаква непозната до този момент, неясна и съмнителна човешка идентичност. У нас тя придоби популярност, преведена като социален пол (англ. gender). Неприемащите заподозряха в понятието gender унищожител на биологичния пол като носеща конструкция на човешкия род и бяха обвинени откъм „дясната” страна на барикадата във всички смъртни грехове на социалното мракобесие. Нека видим в такъв случай какво точно означава gender, за да разберем доколко (не)основателни са страховете от приемането на ИК.

1. Що е gender и има ли почва у нас?

Понятието gender е заимствано от езикознанието и въведено в научно обръщение от скандално известния американски сексолог John Money в неговата статия *Linguistic resources and psychodynamic Theory* в *British Journal of Medical Sexology* [Money, 1955:

264-266]. В изследванията си върху хермафродитизма и транссексуализма той разграничава отчетливо пола като биологичен фенотип от пола като съвкупност от „сексуално-генитални, сексуално-еротични и сексуално-прокреативни характеристики”. В цялата прощудирана от мен книжнина не открих еднозначна дефиниция на това понятие. И все пак повечето източници го разясняват като граматична заемка (род, вид, тип, жанр), понастоящем натоварена в т.нар. критични социални теории със специфично антропологично значение: „понятие във философията, обществените науки и правото, означаващо набора от социално конструирани поведенчески и физиологични характеристики и поведения, свързвани с мъжествеността и женствеността – това, което се счита за прилягащо на жените и на мъжете в дадено общество – които характеристики и поведения са основани на биологичните полови различия, но не са техен резултат, а са социално или културно конструирани.” [4] Дотук – нищо застрашаващо добрата стара полова бинарност.

В т.нар. критически социални теории обаче и по-специално в тези от радикалния сектор на ЛГБТИ си е пробило път едно по-разширително тълкуване на *gender*, първоначално като *вътрешно чувство за принадлежност към мъжкия или женския пол, което може и да не съвпада с биологичния пол (sex)* [Galliano, 2003], а впоследствие – като някакъв нов тип флуидна, човешка идентичност: *джендърна идентичност*. На логико-семантично равнище това е оксиморон: джендърното е перманентно изменчиво по дефиниция, идентичността необходимо предполага неизменчивост. Освен споменатия Мъни, заслуга за това имат и редица други автори [5]. За комплекса от причини може да се гадае дълго, но така или иначе невероятната социална и политическа активност на адептите на разширителното тълкуване на *gender*, която не секва от втората половина на 50-те г. на XX в., лежи в основата на феномена такъв, какъвто е днес [6].

В днешно време *gender* нахлува *агресивно в територията на sex* и си е извоювал недосегаемото право да описва едно невероятно многообразие от полови идентичности и трансформации, полови роли, социални значения на пола – накратко, всичко, което може да ни дойде наум при наличните крайно релативни и конвенционални употреби на това понятие. В стремежа си да наложи разбиране за пола отвъд бинарната сексуалност джендър концепцията изпада и в куриозни вътрешни противоречия, което ясно показва нейната ненаучност. От една страна е налице

тенденция gender да се тълкува като *обособен тип* полова идентичност – джендърна идентичност, което по същество реферира към приемането на *трети пол*. За целта се привличат дори етнографски данни и се споменават култури, които толерират „трети пол“ [7]. (В случая с живеещите на о. Самоа т.нар. фа`афафин обаче науката еднозначно сочи, че това не е „трети пол“, а популации с типични за интерсексуалността вродени генетични аномалии).

Една силно смушаваща тенденция на „джендерологизация“ постепенно навлиза и в такива строго научни области като медицината, биологията, физиологията, андрологията, след като е завзела мащабни територии в сексологията, психофизиологията, социалната психология и къде ли още не. Така например в десета поправка на Международната статистическа класификация на болестите на СЗО (International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems) е въведен изразът „разстройства на джендърната идентичност“ вместо традиционния и утвърден в медицинската диагностика термин „разстройства на полова идентичност“, който „стигматизирал“ сексуалните малцинства. Пренебрегват се сериозните критики от специалисти, че този евфемизъм по никакъв начин не подпомага адекватното диагностициране и лечение на съответните патологии. Най-тежкият дефект на тази и ней подобни „класификации“ е неправомерното смесване на понятия и проблеми от две напълно различни области: въпроси на генетиката и репродуктивната биология, които изцяло лежат в полето на експерименталната наука, се *подменят* с някакъв идеологически микс от разбирания за сексуалните малцинства от областта на либералната политическа култура и социална антропология. Аргумент за този ми извод откривам в следните „опорни точки“ на СЗО, Панамериканската здравна организация (РАНО) и Световната асоциация по сексология (WAS), приети в Антигуа през май 2000 г. и залегнали в т.нар. Препоръки за действие (Recommendations for Action): „Джендърната идентичност определя степента, в която всеки индивид идентифицира себе си в качеството на мъж, жена или някое от съчетанията на едното с другото...Джендърната идентичност определя как индивидът преживява своя джендър и способства за чувството на индивидуална тъждественост, уникалност и принадлежност“. Джендърната идентичност е много по-сложна от биологичния пол и не се дава по рождение, а е „резултат на сложно взаимодействие между биологично заложения пол и социализацията на индивида, която може да се „типизира“ и „кодира“

по начин, различен от биологично заложения пол. Ето как десетата поправка дава „методическо указание” за наличието на преходни форми от мъжко към женско, грубо подбутвайки науката да припознае някакъв джендър полиморфизъм за научно понятие, като пренебрегне класическия в репродуктивната биология термин бинарен диморфизъм. В резултат индивидът се оказва *свободен да приеме или отхвърли своята природно заложена полова принадлежност, като „пренастрои” джендърната си идентичност.*

Тук е налице очевидна манипулация: половата дисфория, която доказано се дължи на генетични аномалии и следователно е така или иначе тип *патология* – медицински проблем, се замества от мъглявото извъннаучно понятие „джендърна дисфория”, от което е изключен всеки намек за аномалия, а му се приписват... *политически* характеристики в съзвучие с либералната идеология. Психологическият комплекс от чувства, преживявания и самооценки, който съпътства по необходимост всяка полова дисфория, в джендър-интерпретацията се трансформира единствено в съвкупност от *политически права*: биологията и психологията биват подменени с политическа идеология. Посочените по-горе „Препоръки за действие” на споменатите мощни международни организации ясно показват как на такива интимни психологически преживявания като притеснението, смущението, емоционалният дискомфорт и т.н. у лица с полова дисфория, по неведоми за науката пътища императивно се придава статут на *политически* неприемливи в цялото общество.

Тази тенденция към политизиране на всички проблеми, свързани с половата идентичност, а и със сексуалната ориентация, както ще стане ясно, разкрива недвусмислено *политическия характер* на джендър-теорията за пола като върхова изява на една радикална либерална идеология. Съвсем неслучайно нейните адепти се стремят на всяка цена да й осигурят статут на *политическа платформа*, при това – защитена със съответните нормативни актове, един от които е въпросната Истанбулска конвенция. И съвсем неслучайно всеки опит за етическа критика и неприемане на ИК беше дискредитиран и маргинализиран, дори когато зад него стояха – както у нас – традиционни публични и морални авторитети като Българската православна църква и организациите на почти всички вероизповедания в страната, с изключение на Централния израилтянски духовен съвет.

2. Gender идеологията като диктатура на малцинството

Обрастването на понятието gender с множество антропологични, социално-политически и културни значения при определени условия щеше да си остане предмет на кабинетни анализи. Как обаче стана така, че това понятие със съмнителна научност се разрастна в социокултурен термин-хиперним и оплоди една нова и безразсъдна политическа идеология? Историята на тази мутация е твърде поучителна. Тя показва как едно сплотено, агресивно и кресливо малцинство съумя да наложи своя идеен и светогледен диктат над разединеното и твърде толерантно мнозинство, хилядолетно възпитавано в хуманистичните ценности на Стара Европа. Върху този проблем дълго може да се спекулира с културно-исторически и социално-психологически хипотези. Факт е, че европейските граждани са били ужасени и травмирани от две насилнически социални идеологии и съответните политически режими, изсипали върху им адския огън на Втората световна война. В рамките на половин век те са усвоили за „отличен“ урока по недопускане на такива идеологии и политическото им овластяване и вероятно поради това са съзрцавали миролюбиво и преглъщали великодушно едни или други саморасляци на радикалния либерализъм. На пръв поглед тази идеология изглежда като алтернатива на традиционните „тоталитаризми“ – болшевишкия, националсоциалистическия и социалистическия от съветски тип след Втората световна война – но това е илюзия. В действителност тя не е по-малко тоталитарна, защото се стреми агресивно и масирано да наложи своите идеи като водещи и светогледно определящи в обществото, при това като отхвърля категорично и стигматизира всяка противопоставяща ѝ се гледна точка.

Задълбочен анализ на механизма, чрез който активното малцинство налага идеен и политически диктат над пасивното мнозинство, прави американският философ от ливански произход и професор в New York University Насим Никълъс Талеб в своята оригинална и твърде интересна книга „Черният лебед“ [Талеб, 2011]. Той го определя като „асиметрия на избора“ и под това разбира мнозинство, склонно да се съобрази със спецификата на дадено малцинство, докато обратното е невярно: малцинството категорично не е склонно да се съобрази с мнозинството. Логиката и аргументацията му изглеждат трудно оспорими. „Защо забраняват книги? – пита авторът. – „Определено не и заради това, че обиждат обикновения човек – тези хора са предимно пасивни, на тях не им пука или не се интересуват достатъчно, за да поискат забрана.

Съдейки по опита, за забрана на книга или вкарването на някого в черен списък са нужни само няколко дейни активисти“.

Талеб снабдява концепцията си с впечатляващи исторически екскурси и показва как този механизъм действа винаги в т.нар. сложни системи, каквато според него е обществото. Авторът пише: „Достатъчно е едно непримиримо малцинство от определен вид да достигне нищожно малък размер, да речем три или четири процента от цялата популация, за да я подчини на своите желания...допълнително се създава една оптична илюзия: на наивния наблюдател му се струва, че изборът все още зависи от предпочитанията на мнозинството. Ако тази идея изглежда абсурдна, то е само защото нашата научна интуиция не е устроена за такива неща. По-точно казано, научната интуиция и други рационално обосновани оценки не работят при случай на сложни системи.” Н. Талеб привежда горчивия пример с Б. Ръсел, който губи мястото си в университета на Ню Йорк „заради писмото на една разярена и инатлива майка, която не искаше дъщеря ѝ да бъде в едно помещение със субект, известен с „безпътния” си начин на живот и скандални идеи.” Талеб е убеден, че тъкмо демократичният светоглед, издигнал *толерантността* към различни типове малцинства като несъмнена хуманистична ценност, подхранва т.нар. от него *диктатура на малцинството*. Тя в последна сметка налага своите разбирания върху мнозинството. Авторът аргументира тезата, че водещите морални норми в едно общество, както и гражданските права, не са резултат от еволюция на консенсуса, а се налагат от най-непримиримото малцинство тъкмо поради неговата войнстваща нетолерантност; за това е необходимо само „равномерна географска разпределеност” на съответното малцинство, което руши социалната система посредством множество „малки” взривове. Н. Талеб не се колебае да заключи, че „нетолерантното малцинство може да контролира и унищожи демокрацията” поради поставения от нея неразумно нисък праг на търпимост. Единствената смислена алтернатива е либералната демокрация като овластена воля на мнозинството да проявява системна нетърпимост към „някои нетолерантни малцинства”: тя повече не може да си позволи да толерира враговете си, иначе те ще я унищожат [8].

Доколкото либерализмът е толерантна идеология, т.е. същностно пропусклива към различното, утвърждаването му като доминираща политическа система в преобладаващата част от християнския свят създаде отлична хранителна среда за бурен

растеж на най-главоболното му дете – радикалния либерализъм. Неговото най-ефективно острие е джендърната идеология.

За около 20-тина години джендърната идеология прескочи от т.нар. трети сектор в държавните институции и в международните организации; съвсем бегъл поглед в интернет показва, че тя се е намърдала в средни и висши училища, медии, съдилища и влиянието ѝ върху гражданското общество бива разширявано по всякакви начини. Джендър идеолозите поемат постоянни финансови потоци от различни неправителствени организации, фондации и др. под., но и от авторитетни европейски и американски университети, които раздават щедри парични награди. Така например хедлайнерът на джендър идеологията Джудит Бътлър от 1999 г. принадлежи към Guggenheim Fellowship, от 2001 г. – към Rockefeller Fellowship, през 2004 г. получава Brudner Prize на Йейлския университет за особени заслуги „for lesbian and gay studies”. През 2008 г. е отличена с Andrew W. Mellon Award, донесла ѝ 1,5 милиона долара, чиито носители се радват на привилегиата „да преподават и изследват при особено изгодни условия”. От 2012 г. Бътлър е гост професор в Columbia University, а на 11 септември 2012 г. получава наградата „Теодор Адорно” от 50 000 евро. Тези респектиращи отличия в областта на хуманитаристиката подтикват да се разбере с кои свои идеи за човека Бътлър е очаровала така неотразимо академични елити, международни организации и национални правителства.

3. Човекът в джендър теорията на Джудит Бътлър

Джудит Бътлър е известна като идеен водач и идеологическо острие на крайно либералното крило в критичните социални теории с ореол на свещена майка (или по-точно *баща*) на т.нар. gender theory като тяхна екстремна точка. Gender theory отхвърля в последна сметка съществуването на каквито и да било социално-антропологични константи: от религиозната вяра и морала през образованието, културата и изкуството до гражданските и политически институции, всичко това са превърнати форми на собствените ни илюзии [9]. Дж. Бътлър е противоречиво приемана и оценявана в професионалните среди. Една от най-авторитетните съвременни философи – проф. Марта Нусбаум – я критикува за „празнота на идеите” и преднамерено неразбираем стил; известният социален изследовател и публицист Кенан Малик я определя като „интелектуална шарлатанка” [10]. С идеите си, стръвно разчленяващи човека на

несвързани един с друг биологични, психични, културно-исторически и социални „повтарящи се действия” Бътлър си е спечелила неприязънта на редица съвременни авторитети в хуманитаристиката.

В 1990 г. тя публикува книга, озаглавена *Gender Trouble. Feminism and the Subversion of Identity* (буквално „Безпокойства около социалния пол”). Българският превод „Безпокойства около родовия пол” е двусмислен, доколкото „родов пол” конотира и с „пол по рождение”, което пряко противоречи на нейното разбиране за пола като фалшива социална конструкция [Бътлър, 2003]. Още в предговора Бътлър прокламира, че „Задачата на това изследване е да се центрира върху и да децентрира такива дефиниращи институции: фалогоцентризма и принудителната хетеросексуалност ... успешно да разстройва строгите и йерархични сексуални кодове” като най-ефективен способ „да се внесе безпокойство в категориите на родовия пол, които поддържат родово-половата йерархия и принудителната хетеросексуалност...” [Бътлър, 2003, 8–11]. В опит да схвана все пак някаква идейна композиция зад нейния деконструктивистки брътвеж стигнах до следното: Бътлър характеризира пола сам по себе си като *ефект на повторението*. Ще рече всеки единичен полов акт е зареден с противоречия и нестабилност, но при неговото безкрайно (в онто- и филогенетичен план) повторение те се замъгляват и омаловажават по такъв начин, че се произвежда *ефект на статичен пол*, който ние привиждаме като „нормален”. Тъй като исторически сме свикнали да възприемаме по такъв илюзорен начин две основни *полови роли* – *мъжка* и *женска* – ние си изграждаме социалната фикция за два природно съществуващи пола – мъжки и женски – и повърхностно диференцираме човешките същества на мъже и жени. Следователно т.нар. биологичен пол е само *наратив*, твърде дълго време поддържан от „негласното колективно съгласие да се изпълняват, произвеждат и поддържат отделните и полярни родови полове като културни фикции”; нежелаещите да вярват в горепосочените културни фикции ги очакват строги наказания [11].

В *Gender trouble* Бътлър отрича биологичната закрепеност не само на разновидностите на човешката сексуалност, но и на биологичния пол изобщо и ги представя като форми на самоизмамна социална нагласа. Тя издига т.нар. *gender performativity* (буквално *социално изпълняваща*) [12] концепция за пола, която накратко се свежда до следното: като повтаряме хилядолетия едни и същи *действия* (каквито са

тези по собственото ни възпроизводство), ние сме си въобразили, че половата бинарност е природно заложена у нас и е в основата на човешката хетеросексуалност. Това обаче е само историко-антропологична *илюзия*, зад която стои единствено перманентна повтораемост на отделни, несвързани помежду си сексуални актове. Тази безкрайна серия от действия („изпълнения“) ни се струва като автентична наша (човешка) природа, защото сме доста наивни: къде насилствено, къде доброволно сме изпаднали под авторитарната власт на най-различни поведенчески актове, които си въобразяваме като наша същност. Тъй като тази повтораемост ни съпътства от началото на човешкия род, ние сме *привидяли* наличие на мъжка и женска „природа“. Такава обаче няма – увещава ни Бътлър – мъжко и женско биологично, социално и всякакви други начала и стабилни антропологични структури не съществуват, не са били и няма да ги бъде – те не са нищо повече от социална фикция.

Така че крайно време е да се еманципираме от авторитарната власт на полово бинарната традиция, която хилядолетно ни мачка и манипулира. Когато това се случи, човечеството – благодарение на прозренията на Бътлър – най-сетне ще израстне до самоосъзнаването си като динамична, релативна, ситуативна, моментна съвкупност от най-различни *актове*: речевни, социални, интелектуални, културни, сексуални и каквито там ви дойде наум. *Зад тези актове обаче не стои актър* – е най-важното послание на Дж. Бътлър – човекът като исторически възникнал и самоутвърдил се в сблъсък и единение с природата, като съхраняващ собствената си телесна и духовна тъждественост – такъв *човек няма*. Сбогом на Homo sapiens като *човешки род* в битието, като рядка искра на разум и красота в космическия безкрай, но и като природно заложена творческа енергия на съвкуплението. Ако пък някой наивник се загрижи за бъдещето на човечеството, нека е наясно, че днес са налице модерни технически средства за производство, т.е. мултиплициране на човешки същества. Така че разни там авторитарни и заробващи социални феномени като зачеване, бременност, раждане и пр. скоро ще бъдат ненужни, а ролята на мъжете и жените в това отношение е – или в непосредствено бъдеще ще стане – напълно излишна...И всичко това – демонстрирано пред шашардисания читател на изключително помпозен, мъгляв, засукаан език! Неслучайно през 1998 г. Дж. Бътлър печели първа награда в известния конкурс за лошо писане на престижното списание „Философия и литература“ [13].

4. Етическа неприемливост на джендър концепцията за човека

След като прочетох с мъчително усилие на волята „Безпокойствата около родовия пол”, първата ми мисъл беше дали авторката си е дала сметка каква огромна морална отговорност поема, ако на някои овластени персони хрумне да претворят на дело нейните буквално *нечовешки* писания? Зад тяхната интелектуална убогост прозира изключително опасната лакомия на всяко социално инженерство да се претвори от дистопия в реалност. Човечеството е преживяло криво-ляво няколко такива опита и едвам е оцеляло от тях. Но нито лениново-сталиновият болшевизъм, нито националсоциализмът са посмели да се нахвърлят върху най-първичната конституция на човешкото – телесната. Никога преди в историята властовите елити не са се одързостявали да променят половата идентичност на мъжа и жената чрез политически стратегии и законови мерки. Джудит Бътлър обаче не се свени да престъпи и тази последна граница на човешкото. Отвъд нейния принос в социалното инженерство не ще може да отиде никой, защото няма да има върху кого да експериментира: у Бътлър човекът се разпада на „перформативи”, по-нетрайни и от сапунени балони.

Редица европейски интелектуалци алармираха от една просветено консервативна позиция, че в джендър-теорията за човека тиктака мощна бомба с къс закъснител. Така например, силно разтревожена за перспективите пред опазването на човешката идентичност, германската социоложка, обществен активист и публицист Габриеле Куби разглежда джендър концепцията като широко разпространяваща се – не без подкрепата на либералните държави и публични организации – стратегия за упадък на фундаментални антропологични структури като християнския морал, традиционното образование, ценностите на европейския хуманизъм, брака, семейството, хетеросексуалната норма и др. В книгата си „Глобалната сексуална революция” (2012 г.) тя дискредитира с трудно оспорими аргументи водещите идеи на Дж. Бътлър, затова ще си позволя един по-дълъг цитат: „Днес разпадът на моралните норми е принудително наложен, а съпротивата се наказва с изолация и юридически санкции. Като всяка утопична идеология джендър идеологията иска да създаде един нов човек, който да проектира себе си, както сам желае...Понятието джендър (родов пол) беше въведено, за да постигне точно това – чрез политическата борба да „разколебае”, „дестабилизира”, „деконструира” половата полярност. Това трябваше да се превърне в

мейнстрийм, в неопровержим *Zeitgeist*...ликвидирането на половата идентичност е същинската цел, защото едва тогава индивидът ще се еманципира от диктатурата на природата, ще осъществи пълната свобода на избора и подлежащото на промяна по всяко време самоизмисляне”.

Джендър теорията по принцип пледира за свобода на сексуалната ориентация, видимо обърквайки я със свободата на сексуално поведение. Необходимо е да се подчертае обаче, че сексуална ориентация и сексуално поведение са два *различни и несводими един към друг* феномена. Първото е свързано с *половата идентичност*, която е обща проблемна област на няколко емпирични науки (генетика, невробиология, физиология, андрология, медицинска психология и др.), а другото може да бъде и въпрос на личен избор, т.е. е извън полето на медицинската наука. Джендър теориите целенасочено замазват и игнорират тези различия. Това е проява на социална безотговорност и дори злонамереност, защото внушава измамна независимост от биологичните константи в човешката природа, а може и да тласне по-млади и неразсъдливи хора да „експериментират” с половата си идентичност, напр. да се подложат на необмислени операции за смяна на пола. Такъв тип поведение е свързан с налагащата се днес идея за т.нар. *queer* сексуалност – релативна, променлива полова идентичност на индивида. Английското понятие *queer* означава: 1. *прил.* странен, особен, ексцентричен; 2. съмнителен, подозрителен, не съвсем почтен; 3. неразположен, болнав; 4. налудничав, смахнат, ударен; 5. *пиян.* *глагол*: 1. развалям, разтурвам, спъвам; 2. подливам някому вода; подлагам динена кора) [Английско-български речник, 1973], така че е странно защо джендър концепцията разглежда *queer* като нещо добро и подходящо за човека – вероятно с цел разрушаване на традиционно приетото за добро и подходящо.

Queer-концепцията утвърждава множественост на половата идентичност – т.е. броят на половете може да расте неконтролируемо според свободната воля на индивидите. Интернет изобилства със сведения за *queer* сексуално поведение, вдъхновено популяризирано най-вече от различни ЛГБТИ активисти. Най-тревожното според мен е, че тази пропаганда постепенно се налага като положителна нравствена норма и съществува реален риск да доведе до *постепенна промяна на светогледа към системна релативност*, особено у млади хора. Основателно Г. Куби откроява *queer* теорията като изключително опасна за обществото с това, че взривява нашето

фундаментално разбиране за нормално: „Думата queer трябва да неутрализира зависимостта от понятия, които дори при отрицанието на хетеросексуалността все пак я предполагат, като лесбийски, гей, би- и транссексуален. Куиър е просто всичко, което не е straight (нормален = хетеросексуален). Полярността на хетеро- и хомосексуалност трябва да бъде отстранена в полза на пълната отмяна на половата идентичност, защото едва тогава „хегемонията на принудителната хетеросексуалност“ може да бъде напълно преодоляна и човек ще получи пълната свобода на самоизмислянето... Илюзията, „фантазмата“ на двуполовостта се създава чрез табуто върху кръвосмешението в семейството и чрез езикови определения като мъж и жена, баща и майка, които трябва да бъдат неутрализирани в полза на свободното самоизмисляне... Мъж и жена, брак и семейство, баща и майка, сексуалност и плодовитост нямат право на естественост, по-скоро те обосновават хегемонията на мъжа над жената и на хетеросексуалността върху всички други форми на сексуалност. Това трябва да се унищожи из корен.“ [14]

5. Истанбулската конвенция по въпросите на пола

Сега става ясно защо здравият разум у нас даде толкова твърд отпор на ИК: всички тези хора с различни светогледи, образователен ценз, вероизповедания, идеали и заблуди основателно видяха там една граница на идейно *безразсъдство*, която не биваше да бъде престъпвана. Това безразсъдство е предшествано от научно неверни и правно неиздържани опити да се дефинира понятието „пол“ по начин, различен от общоприетия в биологията и генетиката. Тъкмо в този пункт ИК дразни особено много с очевидното си *лицемерие*, което заслужава по-подробно разяснение. В чл. 3/в/ се въвежда определение на „пол“ като „социално изградени роли, поведения, дейности и характеристики, които определено общество смята за подходящи за жените и за мъжете“. Това влиза в пряко противоречие с утвърденото научно разбиране за биологичен пол (sex), което фиксира анатомични и физиологични аспекти на тялото и мозъка и зависи еднозначно от комбинациите, в които се подреждат 46-те човешки хромозоми: мъжете са с 46 XY, а жените – с 46 XX. В анатомичен и физиологичен смисъл нормалната полова идентичност е определено двоична – тя се управлява реално само от един SRY ген, водещ до ясно изразен *анатомичен и физиологичен диморфизъм при мъжете и жените*, известен като биологичен бинарен пол – мъжки или женски.

Някои индивиди се раждат с различни типове хромозомни аберации (отклонения от генетичната двоична норма), причинени, най-общо казано, от разместване или липса на т. нар. SRY ген в Y хромозомата. Това не са болести в обичайния смисъл на думата, но от гледна точка на генетиката са *патологични състояния* с определена *клинична картина*. Поради това през 2000 г. те са приети като медицинска патология със съответни диагнози от Американската психиатрична асоциация (APA) в нейния Диагностичен и статистически наръчник DSM 5. Тези хромозомни отклонения лежат в основата на т.нар. *полова идентичност*: начинът, по който индивидът се самоидентифицира по полово, полът, който сам си приписва, защото се чувства от него. Аз наричам това „психологичен пол”. Съответствието между биологичния и „психологичния” пол предопределя хетеросексуалната норма; когато обаче *между биологичния и психологичния пол е налице несъответствие*, съвременната наука дава неопровержими доказателства, че става дума за *разстройство на половата идентичност* (т.нар. *полова дисфория*). Биохимията, генетиката и андрологията са стигнали до категорични изводи, че всички полови дисфории се дължат на абнормни хромозомни комбинации в човешкия геном [15].

Двете най-характерни полови дисфории са т.нар. *интерсексуалност* (ост. хермафродитизъм), която изцяло лежи в полето на медицината, и т.нар. *транссексуалност*, залегнала като първо значение в една от дефинициите на джендър идентичността. Тук не е мястото да разисквам проблемите на интерсексуалността; ще се спра обаче върху транссексуалността поради нейното обсебване от джендър концепциите. Трансексуалността е половата дисфория, с която най-много се спекулира във връзка с джендър темата. Тъй като психофизиологичната флуидност и/или „обърнатост“ на половата идентичност е заложена генетично у транссексуалните, те обяснимо са най-„желаният“ обект за джендър интерпретация. Личностната идентичност у тези хора е изключително сложен и остър медицински, етически и социален проблем. Джендър концепцията се опитва да го разреши с един замах, натиквайки го под шапката на т.нар. *джендър идентичност* (gender identity) – понятие, което днес си е извоювало статута на хиперним. В литературата под *джендър идентичност* се разбира следното: 1. самоидентифициране на даден човек като принадлежащ на определен пол, който може да съответства или да не съответства на рождения; 2. мъжете и жените, разглеждани откъм социални и културни различия, а не

откъм биологични; 3. означава *редица идентичности* (к.м. – Б.К.), които не съответстват на традиционните разбирания за мъжкото и женското [16].

Тъкмо тези значения са залегнали в определението за „социален пол“ в ИК. Понятието „джендър идентичност“ е полисемантично, при това трите му значения са логически и смислово несвързани помежду си. Това съвсем не е случайно – терминологичното смешение е добре дошло, за да обърка мисленето, а оттам до подриването на антропологичните константи, т.е. устоите на човешкия аз, пътят е разчистен. Езикът е битие на мисълта и колкото той е по-неясен, размит, неаналитичен, толкова по-оскъдно, убого и лесно управляемо става мисленето. А с такова мислене човек ще преглътне без съпротива семантичната и съответно *антропологичната абсурдност* на джендър формите. Неслучайно известният наш философ и логик проф. Венцеслав Кулов подложи т.нар. социален пол на съкрушителен логически анализ и го определи като „злочастна дефиниция“ [17].

Първото значение на „джендър идентичност“ пряко реферира към транссексуалните. Очевидна е тенденцията на тези от тях, самоопределящи се като жени, да се делегират правата и защитите, които се полагат на биологичните, т.е. *генетично нормалните* жени. Нека си представим и следния куриозен случай: трансмъж (в литературата е възприето понятието жена-към-мъж) бива подложен на някаква форма на насилие. Биологично този човек е жена – транссексуалността, както е известно, няма връзка с интерсексуалността, има лични документи като жена и т.н. Подлежи ли този човек – биологична жена, психологично мъж – на защита според ИК? Или към него/нея ще се прилага обичайното законодателство? Всички такива случаи неминуемо ще предизвикват невероятен когнитивен, етически и културен шок, както и административен и правен хаос, но очевидно авторите и адептите на ИК не ги е грижа. Защо? Аз нямам отговор на този въпрос.

Отвъд логико-семантичния провал на „социалния пол“ дебне много по-страшна заплаха, прикрита в чл. 12/1 на Истанбулската конвенция. Според чл. 12 ратифициралите конвенцията държави следва да разклащат и направо да *изкореняват* традиционните за населението светогледни разбирания и ценности спрямо някакви си там хилядолетни „стереотипи“ за това какво е мъж и какво е жена. Това е зацапано с мъгляви и смислово дифузни фрази като „нестереотипни роли на пола“. Изкушен в словото човек като мен се замисля какво изобщо означава изразът „роля на пола“,

„полова роля“? В социалната психология се използва терминологично „социална роля“ и под това се разбира еднозначно социално значимо поведение на човека, което не съвпада с интимното му, домашно поведение; между тях обаче няма антропологично разминаване, човек запазва аз-идентичността си. По аналогия под „полова роля“ следва да се разбира несъвпадение между половата идентичност на човек и неговото полове поведение. Тази интерпретация обаче води единствено до още по-голямо объркване! Дали пък авторите на Истанбулската конвенция не са целели точно това? Ако не са – защо не са редактирали надлежно този толкова важен, както твърдят, обществен договор? Аз нямам отговор и на този въпрос.

Още по-тревожно е, че новият джендър-светоглед според чл. 14/1,2 трябва да бъде задължително насаждан още в училище и то – във всички образователни равнища. Така децата от малки ще се приучват и по-точно *манипулират* в идеи, за чието адекватно възприемане са необходими много по-дълъг житейски стаж, критично мислене и способност за етическа преценка – все качества, които се развиват от пубертета насетне. Тук отново е уместен горният въпрос: дали Истанбулската конвенция не цели точно това? И дали училищната система, на която конвенцията императивно вмениява възпитаване на младите хора в „нестереотипни полови роли“, по нейна заповед няма да се превърне в Министерство на истината *à la* Оруел? И на този въпрос не мога да отговоря.

Ще поразведря обстановката с един фарсов елемент от конвенцията, плод на изключително слабата ѝ юридическа обосновка. На правозащитната сцена излиза строгата, но справедлива комисия GREVIO, чието достойно за джендър жена име е взето сякаш от роман на Умберто Еко. Този свръхмощен и мистичен субект очевидно има свещен статут на абсолютна – вкл. езикова – неприкосновеност, иначе защо името не е транскрибирано на кирилица в българския текст на конвенцията? Чл. 68/5 предоставя на Grevio правомощия, за които немалко държавни разследващи органи могат само да мечтаят: да се информира за частния живот на гражданите, по нашения закон впрочем неприкосновен. Конвенцията обаче може безпрепятствено да си вре носа в него – виж чл. 3/а – раболепно обслужвана от всякакви джендърролюбиви НПО-та. Така например на този свръхконтролиращ орган могат да му доложат, че бай Иван от долната махала отправил неприлична словесна подкана към (майката на) жена си, която по силата на същия този чл. 3/а се квалифицира *еднозначно* като „насилие над

жени”. И следва такъв правен абсурд, какъвто едва ли съществува и в Северна Корея: въпросното словесно „насилие” вкарва нашия човек в най-зловещо престъпление без никакъв, ама наистина никакъв шанс да избегне наказателен процес. Ако някой не вярва, че политкоректното нахалство може да приеме такива размери, нека прочете член 48/1. Той гласи: „Страните предприемат необходимите законодателни или други мерки за *забрана на процедурите по задължително извънсъдебно разрешаване на спорове, включително медиация и помирение*, във връзка с всички (к. м. – Б.К.) форми на насилие, обхванати от настоящата Конвенция”.

6. За политическото лицемерие в Истанбулската конвенция

Има един род въпроси, за чието обсъждане не е необходима специална подготовка и всеки човек има право на мнение – моралните. Моралните норми удържат човешката общност в що-годе равновесно състояние по силата на безусловно приетата си вътрешна ценност, която никога не е наложил със сила, отвън. В случая тъкмо моралните устои на човека са подложени на неочаквано и безсмислено сътресение и затова е важно да се зачита моралната оценка на всички порядъчни хора, без значение колко образовани са, каква религия изповядват и какво място заемат в социалната йерархия. Всички тези хора се почувстваха измамани, защото не са питани дали са съгласни тяхната държава да се ангажира с подобни съмнителни задължения. Кой и на какви основания делегира право на външни спрямо семейството институции да внушават на децата възгледи, недопустими в семейната им среда? Прокарването на джендър възпитание би направило от едно крехко същество с тепърва оформящ се ум и житейски разбирания поредния Павлик Морозов, готов хладнокръвно да предаде родителите си в името на една абсурдна и античовешка идеология. Това отношение към децата, залегнало в съответния член на ИК, разкрива дълбоко левичарската й същност: традициите могат и следва да бъдат жертвани в името на някакъв утопичен „нов“ човек; това впрочем вече сме го виждали и едва ли ще смогнем да възстановим унищоженото.

От друга страна, на мен така и не ми стана ясно защо в ИК се въвежда понятието „социален пол”. Това не е трактат по критическа теория, а нормативен документ от най-висш ранг. След като този документ има претенция да бъде въведен в цяла Европа, би трябвало да е юридически перфектен: да не предизвиква абсолютно никакви

несъгласия по правната си част, да не съдържа двусмислици, да не се нуждае от тълкуване и пр. Конвенцията обаче съдържа тъкмо това, което по дефиниция не би трябвало: въвежда тълкуване на едно понятие – пол – което не се нуждае от тълкуване, защото има еднозначно съдържание – означава *биологически бинарно деление на човешкия род на мъже и жени* – и нищо повече от това. Защо тогава в документ, съсредоточен – уж – върху насилието над жени, се рedefинира понятието за пол? Дали тази конвенция не е адресирана само до хора, които не знаят какво е жена? Единственият смислен отговор е, че според авторите на конвенцията *жените могат да бъдат от различни полове*. Този документ най-вероятно обслужва някакво нормиране. Най-логично е допускането, че става въпрос за *закрила на брачен партньор*, който би могъл да бъде всякакъв от анатомична гледна точка. Факт е, че не всички европейски държави са признали със закон еднополовия брак. Следователно ако единият партньор „се чувства” жена, каквато е презумпцията в ИК, страните, в които еднополовият брак не мина, ще трябва да го преглътнат като „разнополов“: както се казва, хомобракът не влезе през вратата, но се просули през комина. Това е чиста проба двуличие, което става още по-дразнещо поради видимата убеденост на адептите на ИК, че хората от другата страна на „барриерата“ са наивници и лесно могат да бъдат „преметнати”.

В ИК прозира и един друг опит за измама, макар и встрани от същинската подмяна. Всеки искрен човек ще признае, че у нас проблемът с насилието над жените се преувеличава, вероятно защото немалко НПО си изкарват хляба с преекспониране на едни или други „нарушени права“ и форми на насилие, които никога не са имали европейски корен. Европейските правителства обаче масово допуснаха на континента хора, в чиито хилядолетни традиции е заложено тъкмо „осакатяването на женските гениталии“ – така тревожно размахано в Конвенцията, както и отношението към жените като към втора ръка хора. От друга страна е неразбираемо защо в хуманно звучащите текстове на ИК се подминава „осакатяването на мъжките гениталии“ на невръстните мюсюлманчета – те нямат ли право на защита или тъй като са от мъжки пол, с тях може да се постъпва всякак? Това също е особено дразнеща демонстрация на политическо лицемерие.

И още един въпрос, плод на юридическата ми некомпетентност: в член 3 г пише: „насилие над жените, основано на пола“, означава насилие, което е насочено срещу

жена, защото тя е жена, или което засяга предимно жените“. Възможно ли е това по принцип да се докаже в съда? Конвенцията и нейните поддръжници мълчат по този въпрос.

Доколкото мога да преценя от огромния съпроводителен конвенцията Обяснителен доклад, в израза „насилието над жени“ е налице тенденция за рефериране към „жените“ от ЛГБТИ-сектора. Намирам това за силно притеснително: на какви основания те са поставени в привилегирана позиция спрямо „обикновените“ хетеросексуални жени? Това обстоятелство внушава – не се наемам да твърдя умишлено или не – че *джендър полът е сам по себе си по-ценен от биологичния пол* и затова той трябва да се ползва със специална защита от страна на упълномощените за това институции. Но подобна манипулация вбива още по-дълбок клин в и без това разединеното по този въпрос гражданско общество и по никакъв начин не допринася за уж прокламираното в Конвенцията намаляване на насилието върху жените и т.н. В това отношение майките и бащите на Конвенцията биха могли да вземат добър пример от един майсторски филм – „Момичето от Дания“ на Том Хупър. Той заслужено събра възхищение не само заради прекрасни актьори, драматургия и режисура, но и заради финеса в подхода към темата и психологическата проникновеност в екзистенциалната криза на идентичността, белязала трагично съдбата на главния герой. Сюжетът следваше действителен случай на сравнително късно проявена транссексуалност – несъвпадение между биологичен пол и субективно преживявана полова идентичност. Склонна съм да приема, че като разумни същества със свободна воля тези хора могат да предприемат действия по заличаване или минимизиране на тази природна аномалия. Но това по никаква логика не предполага правно и социално легализиране на посочения по-горе т.нар. социален пол, още по-малко – налагането му с императивна необходимост в автономните законодателства на европейските (с тенденция и извън тях) държави! Обратното – юридическото признаване на джендър пол създава антропологично чудовище. Този ми извод не е пресилен, а следва от основополагащите принципи на философската антропология, но също и на неврофизиологията, невробиологията и социалните науки.

Всички неотговорени въпроси ме навеждат към заключение, че т.нар. защита на жените от насилие в ИК е формален и абстрактен политически акт, лишен от всякаква морална загриженост, от топлотата на съчувствието и състраданието, много далеч от

реалните грижи и проблеми на женската част от човечеството. Затова изцяло споделям ироничната оценка на д-р Николай Михайлов, че „Истанбулската конвенция защитава жените от насилие така, както Комунистическият манифест защитава работническата класа“. Който е чел Манифеста и същевременно е наясно с историческите факти в тогавашните икономически процеси, неминуемо ще се съгласи с тази оценка.

По повод многобройните критики и дори подигравки към злощастно преведеното на български понятие *gender* като „социален пол“ защитниците се опитаха да прикрият гафа, неумело дегизирайки го като езиков спор, нещо като „*Lost in Translation*“ в закачка с едноименния филм. Това е категорично невярно. По същество спорът „за“ и „против“ ИК, както стана ясно, представлява сблъсък на две несъвместими идейни и ценностни платформи. Тази „за“ е тясно идеологическа – тя е лишена от етическо съдържание, защото според нея сводът от класически европейски морални добродетели – независимо дали разбрани като универсална ценност или като конвенция – е по-маловажен от нормите на либералната политическа етика, чието най-важно съдържание са правата, а не моралното самоограничение в един Кантов смисъл. Така погледнато, противниците на ИК са именно способните на морално самоограничение. То започва с чувството за благоприличие. От гръцката античност насетне благоприличието е незаобиколима характеристика на цивилизования човек и наред със справедливостта, умереността и храбростта – основна етическа добродетел. И тъй като без етически добродетели няма човек в същинския смисъл на понятието – като разумно и морално същество, липсата на благоприличие означава безусловно и липса на съществен човекоопределящ елемент. Аз твърдя, че джендърните претенции на ИК нарушиха нашето чувство за благоприличие и това е измежду най-важните аргументи против приемането ѝ.

Засега в България чувството за благоприличие и здравият разум надделяват над политическата мода – неясно докога. За да не ни изненада обратното, не бива да забравяме, че т.нар. социален пол опасно заличава естествената антропологична граница в родовата идентификация на човешките същества като мъже и жени. Рано или късно това без съмнение ще доведе и до сътворяване на една нова антропоморфна конструкция с непредвидимо поведение: уж човешко същество, което мисли себе си извън фундаменталните характеристики на мъжкото или женското начало, съответно е лишено от специфичните психоемоционални, социални и поведенчески атрибути,

които го определят като пълноценен субект на родова и личностна самоидентификация. Мъдроглавите творци на Истанбулската конвенция изглеждат очаровани, че са на път да конструират нов, *парачовешки* род – Номо gender, последователно и методично оголен от същностните си родови атрибути и навлечен с изкуствените нечовешки „парцали” на „социалния пол”. Това безотговорно социално инженерство по абсурдност и откровено безумие надминава и ранноболшевишкото, майсторски описано в гротеската на А. Платонов „Щастливата Москва”. Болшевиките следваха Енгелсовия утопичен манифест за отмиране на „семейството, частната собственост и държавата”. Днешните джендър идеолози на радикалния либерализъм заплашват да срутят безогледно и из основи изначалната антропологична и социално-културна структура на човешкия род. Но нищо – напоследък из хубавата ни иначе планета се наблюдава нашествие на работи и ботове с нежни имена – Софи, Боб и Алис (те впрочем са нещо като семейство), Siri, Kuri, Cleverbot, Mitsuku... От Истанбулската конвенция дали си дават сметка за последствията?

БЕЛЕЖКИ

[1] Вж. <http://www.kultura.bg/bg/article/view/27586>

[2] Професорът, чието име ще спестя, по негови твърдения впоследствие прочел „частично” текста на ИК.

[3] Вж. напр. <http://www.ivankolev.com/>;
[http://analizi.bg/%D0%B7%D0%B0-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B2](http://analizi.bg/%D0%B7%D0%B0-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B2;);
<http://analizi.bg/%D1%82%D0%B5%D0%B6%D0%B8-%D0%BB%D0%B8->
И понастоящем във Facebook са активни три многобройни групи против конвенцията, но не откривам нито една в нейна защита.

[4] Вж. <https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D1%8A%D1%80>

[5] Гейл Рубин, Ив Козофски Седжуик, Майкъл Уорнър, Андрю Паркър, Джефри Никел и др.; https://bg.wikipedia.org/wiki/Куиър#Куиър_теория

[6] Подробна информация виж в:
<http://web.archive.org/web/20070928105910/http://www.bgogemini.org/bg/page.php?id=34>

[7] Напр. Herdt, 1994. Вж.: <https://mitpress.mit.edu/books/third-sex-third-gender>, както и <https://en.wikipedia.org/wiki/Fa%27afafine>.

- [8] Вж.: <http://www.memoriabg.com/2017/01/19/nai-netolerantnite-pobejdavat-diktatut-namalcintvoto/>
- [9] За по-ясна ориентация в джунглата от постмодерни „-изми“ вж.: <https://bg.wikipedia.org/wiki/Постструктурализъм>
- [10] Вж.: <http://www.librev.com/index.php/discussion-politics-publisher/1767-2012-09-12-19-27-06>.
- [11] Вж.: Бътлър, 2003: 165; (гл. *Подривни телесни актове*, ч. IV: *Телесни вписвания, перформативни подривания - От вътрешността към родово-половите перформативи*).
- [12] „Gender performativity“ е преведено на български с калката „перформативност“, защото Бътлър го използва многозначно.
- [13] Вж.: http://www.denisdutton.com/bad_writing.htm
- [14] Вж.: сп. *Християнство и култура*, бр. 3/2015 г., с. 31: <http://www.hkultura.com/search/?qstr=габриеле+куби>
- [15] Вж.: https://en.wikipedia.org/wiki/Disorders_of_sex_development
- [16] Вж.: https://en.oxforddictionaries.com/definition/gender_identity
- [17] Вж. Кулов, В. За Истанбулската конвенция от логическа гледна точка, В: <http://analizi.bg>.

ЛИТЕРАТУРА

Английско-български речник, БАН, 1973, т. 2.

Бътлър, Дж. 2003. *Безпокойствата около родовия пол. Феминизмът и подриването на идентичността*. София, Критика и хуманизъм.

Талеб, Н. 2011. *Черният лебед*. София. ИнфоДар.

Galliano, G. 2003. *Gender: Crossing Boundaries*. Belmont, CA, USA: Thomson Learning, Inc.

Herd, G. (Ed.) 1994. *Third Sex, Third Gender: beyond Sexual Dimorphism in Culture and History*, NY, Zone Books.

Money, J. 1955. Linguistic resources and psychodynamic Theory. In: *British Journal of Medical Sexology*, vol. 20/1955, pp. 264-266.